Ukážka 1

Počiatky kontinuitného strihu Ak strih spája sériu záberov, jasnosť v rozprávaní sa dosiahne vtedy, keď divák porozumie, ako sa priestorové a časové zábery k sebe navzájom vzťahujú. Plynie čas bez prerušovania? Bol nejaký jeho úsek vynechaný? Dívame sa stále na ten istý priestor? Presunula sa scéna do nového dejiska? Okolo roku 1917 sa techniky spájania záberov prepojili do systému kontinuitného strihu. Ten zahŕňal tri základné spôsoby: krížový, analytický a nadväzný strih.

Krížový strih Rozprávanie sa pohybuje tam a späť medzi dvoma dejiskami, pričom každé z nich je predstavené prinajmenšom dvoma zábermi. Filmári pravdepodobne dúfali, že keď strihom prechádzajú z jedného miesta deja do druhého a späť, divák pochopí, že tieto dve akcie prebiehajú súčasne.

Analytický strih Tento termín sa používa pre spôsob strihu, ktorým sa jeden filmový priestor rozdelí do oddelených zložiek. Jedným z jednoduchých spôsobov, ako to dosiahnuť, bolo prestrihnutie bližšie na akciu.

Nadväzný strih V niektorých scénach sa postavy pohybujú tak, že sa dostávajú mimo priestor jedného záberu a objavujú sa na nejakom blízkom mieste v inom zábere. Taký pohyb je dôležitý pre „naháňačkové“ filmy, v ktorých obvykle skupina postáv prebehne záberom a zmizne.

[Kristin Thompsonová, David Bordwell: *Dejiny filmu*, upravené]

1. Ktorému spôsobu strihu zodpovedá podľa ukážky 1 spojenie záberov:
záber 1 = Auto s hrdinom uháňa po ulici.
záber 2 = Vo vnútri domu domáci začína nútiť starého otca, aby sa vysťahoval.
záber 3 = Na ulici pred domom hrdina parkuje auto.
záber 4 = Vo vnútri domu hrdina podáva peniaze domácemu a trhá príkaz na vysťahovanie.

ODPOVEĎ:_____

2. Pri tomto type strihu sa dodržiava smerová orientácia pohybu podľa pravidla osi.
O ktorom type strihu hovorí podľa ukážky 1 predchádzajúca veta?

ODPOVEĎ:_____

3. V slovenčine rozoznávame tri druhy melódie. Uspokojivá končiaca melódia sa uplatňuje v oznamovacích vetách a v dopĺňacích otázkach, ktoré vyžadujú doplnenie, upresnenie informácie. Neuspokojivá končiaca melódia sa uplatňuje v zisťovacích otázkach, ktoré očakávajú súhlas alebo nesúhlas. Neuspokojivá nekončiaca melódia je rovnomerný priebeh melódie v úseku, ktorým sa nekončí výpoveď; naznačuje sa teda, že sa vo výpovedi pokračuje. Ktorým typom melódie zodpovedajú otázky z prvého odseku ukážky 1?

ODPOVEĎ:_____

Ukážka 2

Svetlá veľkomesta (1931)

I.
Charlie Chaplin v tomto filme spája príbeh slepej dievčiny a tuláka, ktorého dievčina považuje za milionára, s príbehom o tulákovi a milionárovi, ktorý je v podnapitom stave veľkorysý ľudomil, takže sa tulák s jeho pomocou môže vydávať za milionára. Napriek tomu aj naďalej zostáva osamelým vydedencom, ktorého už v prvej scéne, keď sa odhaľuje pomník, zhromaždená spoločnosť vyženie; akceptuje ho iba slepá dievčina a opitý milionár.

II.
Chaplin oba príbehy smeruje k výraznej sociálnej kritike. Svet bohatých líči ako reťazec veľkolepých slávností, večierkov a prechádzok, ako svet, ktorému chýba zmysel, medziľudské väzby a vzájomné záväzky. To je aj dôvod milionárovej únavy zo života; v opitosti si zhnusí sám seba aj svoju spoločenskú triedu. Chudobní v tomto svete nemajú žiadnu šancu, ak si nenájdu dobrodinca.
[Helmut G. Asper: *Lexikón svetového filmu*, upravené]

4. Rozhodni, či sú nasledujúce výroky vzhľadom na ukážku 2 pravdivé (P) alebo nepravdivé (N). Za každé z tvrdení napíš podľa svojho rozhodnutia písmeno P alebo N.

I.	Prvý odsek (I.) tvorí časť reprodukcie deja.	
II.	Slepá dievčina prijíma tuláka, pretože ho považuje za milionára.	
III.	Podľa autora textu Chaplin filmom kritizuje spoločenské vrstvy.	
IV.	Druhý odsek (II.) tvorí autorovo subjektívne hodnotenie filmu.	

5. Vypíš z ukážky 2 jednočlennú vetu.

ODPOVEĎ:_____

6. V ktorých **dvoch** možnostiach sa nenachádza synonymum slova z ukážky 2?

A. dobrodinec = dobrovoľník
B. ľudomil = filantrop
C. sociálny = spoločenský
D. vydedenec = vyvrheľ
E. odhaľovať = slávnostne odovzdať verejnosti
F. líčiť = nanášať
G. veľkorysý = veľkodušný

7. V jednom z gagov filmu *Sunnyside* z roku 1919 si Tulák Charlieho Chaplina pripravuje raňajky. Do izby si vovedie kravu, aby si mlieko nadojil priamo do šálky, sliepku posadí na panvicu a vyčkáva, kým znesie vajce, aby si mohol urobiť volské oko.
Napíš slovné spojenie *volské oko* v tvare datívu množného čísla.

ODPOVEĎ:_____

Ukážka 3

Martin Šulík: Slováci veľmi veľa vydržia

Názov nového filmu *Slnečný štát* ste si požičali z literatúry?

V1: Rozprávajú sa o tom, ako tam funguje armáda, zdravotníctvo, ako sa rozmnožujú.
V2: V našom filme ide o ironickú paralelu, lebo to, čo žijeme my, je akékoľvek, len nie ideálne.
V3: Je to názov utopistickej knihy Thomasa Campanellu.
V4: Zachytáva rozhovor dvoch vzdelancov, v ktorom opisujú svoju cestu na ostrov, kde ľudia žijú v dokonalom štáte.
V5: Bola to snaha vykresliť ideálnu spoločnosť.

[Tina Čorná: *Rozhovory z týždenníka TV oko*, upravené]

8. V akom poradí majú za sebou nasledovať vety z ukážky 3?

ODPOVEĎ:_____

9. Ktorá z nasledujúcich viet by mohla byť šiestou vetou odpovede Martina Šulíka?

A. Ale to už znie skoro ako nejaké sci-fi, však?
B. Slováci veľmi veľa vydržia.
C. Mne sa zdá, že naši politici sa správajú rovnako naprieč celým politickým spektrom.
D. V pôvodnom Slnečnom štáte sú základnými hodnotami spolupatričnosť, súdržnosť, láska, teda hodnoty, ktoré u nás trochu chýbajú.
E. My sme chceli rozprávať o tom, ako sa tento existenčný tlak odrážal v správaní našich hrdinov.
F. Na Slovensku sa na to rezignovalo.

10. Ktorý typ slovníka treba použiť, ak chceme nájsť význam slova *štát*?

ODPOVEĎ:_____

11. Ktoré **dva** z uvedených pojmov z teórie literatúry nepoužívame, keď hovoríme o teórii filmu?

A. zdrobnenina
B. postava
C. dramaturg
D. rozprávanie
E. kompozícia
F. činohra
G. téma